

Asia: VN/18459/2025

Lausuntopyyntö Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaasta

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto väestönsuojan käyttöönottoa ja käyttöä koskevaan yleisoppaaseen. Yleisoppaan julkaisua aiheesta on pidettävä erittäin perusteltuna ottaen huomioon paitsi nykyinen turvallisuusympäristö myös yleisoppaan mahdollisuus olla ohjaamassa lain yhdenmukaisempaan soveltamiseen erityisesti, kun nimenomainen laintasoinen säännös käyttöönoton ja käytön suunnittelusta vielä puuttuu.

Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Huomioina ohjelunnonkseen todetaan kohteliaimmin seuraavaa:

Ohjelunnonksen luvussa 2.2 sivulla 9 olevan virkkeen ”Väestönsuojan voi laittaa käyttökuntoon suojan omistajan tai haltijan päästen mukaisesti ilman erillistä määräystä esimerkiksi tilanteissa, joissa Suomen turvallisuuspoliittinen tilanne on kiristynyt.” poistamista olisi syytä harkita jo selvyiden vuoksi, mutta myös siitä syystä, että sillä ei ole välitöntä yhteyttä luvun otsikkoon. Selvää on, että ainakaan pelastusviranomaisen ei kiellä – eikä voimassaolevan lain nojalla voinekaan kieltää – saattamasta väestönsuojaa käyttökuntoon missä tahansa ajanhetkessä, jos rakennuksen omistaja (tai väestönsuojan haltija) katsoo siihen olevan syytä. Lisäksi on erikseen syytä huomata, että suosituksia tai kehotuksia väestönsuojien käyttökuntoon saattamiseen ennen määräyksen antamista ei voida poissulkea, vaan päinvastoin jopa pitää todennäköisenä; selvää on, että tällöin päätöksenteko suojan käyttökuntoon saattamisesta tai saattamatta jättämisestä jää rakennuksen omistajalle tai väestönsuojan haltijalle.

Luonnoksen luvun 2.3 ensimmäisen kappaleen viimeisessä virkkeessä sivulla 9 ja 10 viitataan Geneven yleissopimukseen ja YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen. Kyseisiä kohtia olisi syytä täsmentää artikla- tai säännösviittauksilla.

Luvun 3.3 toisessa kappaleessa sivulla 15 todetaan, että väestönsuojan sijainti on julkista tietoa. Se, mitä väestönsuojan sijainnilla tarkoitetaan, on ymmärrettävissä monella tavalla. Julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan muun ohella henkilöiden ja rakennusten turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat ovat lähtökohtaisesti salassa pidettäviä. Kohtaa olisikin syytä tarkentaa, kun huomioidaan, että mainittuun kohtaan sisältyy salassapito-olettama; varsin selvää onkin, että intressipunninnan tulisi johtaa siihen, ettei esimerkiksi väestönsuojan tarkempi sijainti rakennuksessa ole yleisöjulkinen tieto ainakaan ennen väestönsuojan käyttöönottoa.

Luonnoksen luvun 5.2 ensimmäisessä kappaleessa sivulla 31 todetaan, että ”suunnitelmaan voi kirjata esimerkiksi, onko alueella yleisiä väestöhälyttimiä, millainen niiden kuuluvuus on - -.” Kyseisiä tietoja tulisi yleensä pitää salassa pidettävänä joko julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 tai 8 kohdan nojalla väestöhälyttimiin mahdollisesti kohdistettava sabotaasin tai vastaavan ehkäisemiseksi (vaikkakin on selvää, että niiden sijainti on useimmiten pääteltävissä havainnoimalla), eikä ainakaan pelastuslaitosten tulisi siksi luovuttaa tietoja. Kyseisen kohdan poistamista oppaasta tulisikin harkita.

Luonnoksen luvun 7.1 toiseksi viimeisessä kappaleessa sivuilla 43 ja 44 kuvataan hyvin seikkaperäisesti, millä tavalla hyvinvointialueen pelastusviranomaisen tulisi valvoa käyttöönotto- ja käyttösuunnitelman sisältöä. Ottaen huomioon jo valvonnan yleisenä lähtökohtana oleva riskiperusteisuus ja valvonnan yksityiskohtaisempi määrittäminen kunkin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa (pelastuslaki 79 § 1 ja 2 mom.), ei nyt kyseessä olevaa opasta voi pitää tarkoituksenmukaisimpana asiakirjana nyt luonnostellulle sanamuodolle. Kappale olisi, ellei sitä katsota tarkoituksenmukaiseksi poistaa, syytä vähintäänkin muotoilla esimerkinomaisesti: ”Valvonnan yhteydessä voidaan tarkastaa, että - - . Suunnitelman sisältöä voidaan verrata - -.” Se, että valvonnan yhteydessä kyettäisiin kategorisesti vertaamaan, tai olisi edes tarkoituksenmukaista verrata, suunnitelmaa todellisiin järjestelyihin ja toteutuneeseen materiaaliseen varautumiseen, on lähtökohtana epärealistinen.

Luonnoksen luvun 1.2 ensimmäisessä kappaleessa sivulla 6 on todettu, että velvoite laatia pelastussuunnitelma koskee ”asuinrakennuksia, joissa on yli kolme asuinhuoneistoa”. Pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (407/2011) 1 §:n mukaan suunnittelovelvoite koskee myös asuinrakennuksia, joissa on kolme asuinhuoneistoa.

Haverinen Mika

Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos - Onnettomuuksien ehkäisy ja
varautuminen